

Ziņojums par Latvijas Republikas 2013. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem

2013. gadā turpinājās stabila valsts ekonomikas izaugsme, kura pēc nopietnām pārmaiņām tautsaimniecībā atsākās 2010. gadā, un tika realizēta konsekventa fiskālā politika, kas ļāva sasniegt fiskālos mērķus, iezīmējot 2013. gadu ar pozitīviem valsts budžeta izpildes rezultātiem. Fiskālās situācijas uzlabošanos sekmēja gan ekonomiskās aktivitātes pieaugums, kas veicināja makroekonomisko rādītāju spēcīgu uzlabošanos, gan fiskālās disciplīnas nostiprināšana un nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumi. Neskatoties uz to, ka 2013. gadā tautsaimniecības izaugsme bija nedaudz lēnāka kā divos iepriekšējos gados, iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) pieaugumam sasniedzot 4,1% salīdzinājumā ar 2012. gada IKP pieaugumu 5,2% apmērā un 2011. gada IKP pieaugumu 5,3% apmērā, Latvija vēl joprojām ir viena no straujāk augošajām ekonomikām Eiropas Savienībā. Latvijas ekonomikas stabilu attīstību 2013. gadā noteica gan iekšējā patēriņa izaugsme, pieaugot nodarbinātībai un reālajai algai, gan stabils eksporta apjoms ar mērenu kāpumu par 1% pārsniedzot 2012. gada līmeni, ko nodrošināja Latvijas uzņēmumi, nostiprinot savu starptautisko konkurētspēju, gan vienlaicīgs ārējā un iekšzemes pieprasījuma pieaugums. Ekonomikas attīstību raksturoja nozīmīgi apjomu kāpumi, īpaši tirdzniecībā, komercpakalpojumos un būvniecībā, ko lielā mērā veicināja publiskie pasūtījumi un fondu projekti.

Latvijas Konverģences programma 2012. – 2015. gadam un Latvijas ekonomikas stabilizēšanas un izaugsmes atjaunošanas programma paredzēja virzību uz Māstrihtas kritēriju izpildi ar mērķi nodrošināt pievienošanos *euro* zonai no 2014. gada, kas tika veiksmīgi īstenots, Latvijai 2014. gadā 1. janvārī kļūstot par Eiropas monetārās savienības astoņpadsmito dalībvalsti. Latvijas starptautiskā aizņēmuma programmas sekmīga noslēgšana 2011. gada decembrī, kas radīja priekšnosacījumus *euro* ieviešanai, un ilgtspējīgas fiskālās politikas nostiprināšana ilgtermiņā, bija par pamatu tam, ka 2013. gadā visas Latvijas kredībspēju vērtējošās reitingu aģentūras paaugstināja Latvijas kredītreitingus, kā rezultātā Latvijas kredītriska uzcenojuma līmeņi būtiski samazinājās vēl pirms Latvija oficiāli kļuva par *euro* zonas dalībnieci.

2013. gadā vispārējās valdības budžeta deficīts 1,0% no IKP apmērā bija labāks nekā 2012. gada deficīts 1,3% apmērā no IKP (saskaņā ar EKS'95 metodoloģiju) un atbilda sākotnējam fiskālās politikas mērķim. Latvijas vispārējās valdības parāds 2013. gadā samazinājās no 40,8% no IKP 2012. gadā līdz 38,1% no IKP. Latvijas vispārējās valdības budžeta deficīta un parāda rādītāji 2013. gadā bija vieni no zemākajiem Eiropas Savienībā, tie ir būtiski zemāki par Māstrihtas kritērijiem un apliecina konsekventu virzību uz valsts finanšu ilgtspēju.

2013. gadā Latvijas Republikas valsts budžets izpildīts atbilstoši likumā “Par valsts budžetu 2013. gadam” un tā grozījumos noteiktajām galvenajām prioritātēm, tai skaitā aktīvi īstenojot 2007. – 2013. gada Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētos investīciju projektus. Kopumā 2013. gada valsts konsolidētajā kopbudžetā (pēc naudas plūsmas metodes) bija izveidojies finansiālais deficīts

89,7 milj. latu. 2013. gada finansiālo deficītu galvenokārt veidoja pašvaldību konsolidētā kopbudžeta deficīts 83,9 milj. latu apmērā, kas bija būtiski lielāks nekā 2012. gadā. Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2013. gadā bija 5 878,5 milj. latu, kas par 133,1 milj. latu jeb 2,3% pārsniedza 2012. gada attiecīgo rādītāju, un to galvenokārt ietekmēja nodokļu ieņēmumu pieaugums, savukārt nenodokļu un ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumi bija mazāki. 2013. gadā konsolidētā kopbudžeta izdevumi, salīdzinot ar 2012. gadu, pieauga par 249,8 milj. latu jeb 4,4% un veidoja 5 968,2 milj. latu. Kopējo izdevumu pieaugumu galvenokārt noteica uzturēšanas izdevumu pieaugums par 229,3 milj. latu jeb 4,5%, savukārt kapitālie izdevumi pieauga par 20,4 milj. latu jeb 3,5%.

Valsts konsolidētā budžeta (ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātas publiskas personas un budžeta nefinansētas iestādes) izpilde 2013. gadā uzrāda straujāku izdevumu pieaugumu iepretim ievērojami lēnāk pieaugošiem ieņēmumiem, nosakot valsts konsolidētā budžeta finansiālās bilances izmaiņas, kas, salīdzinot ar 2012. gada pārpalikumu 80,9 milj. latu apmērā, izveidoja deficītu 5,8 milj. latu apmērā.

Pašvaldību konsolidētajā budžetā 2013. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, finansiālais deficīts pieauga par 30,0 milj. latu un bija 83,9 milj. latu. Šādas izmaiņas skaidrojamas ar straujāku izdevumu kāpumu salīdzinājumā ar ieņēmumu pieaugumu, kā arī ar to, ka pašvaldības 2013. gadā aktīvāk izmantoja iespējas gan īstenot Eiropas Savienības līdzfinansētos projektus, gan saņemt ilgtermiņa aizdevumus likumā „Par valsts budžetu 2013. gadam” noteikto mērķu – investīciju projektu īstenošanai. Pašvaldību izdevumi, salīdzinot ar 2012. gadu, pieauga gandrīz visās pozīcijās (precēm un pakalpojumiem, atalgojumam, subsīdijām un dotācijām, kapitālajiem izdevumiem), turpretī izdevumi sociālajiem pabalstiem bija ievērojami zemāki.

Latvijas fiskālās politikas galvenais vidēja termiņa mērķis ir valsts tautsaimniecības izaugsmes veicināšana ar atbildīgas un ilgtspējīgas fiskālās politikas instrumentiem. Virzību uz šo mērķi apliecina arī likumā „Par vidējā termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016. gadam” noteiktie Latvijas fiskālās politikas specifiskie mērķi 2014. – 2016. gadam – nodrošināt atbildīgu un ilgtspējīgu fiskālo politiku, ievērojot fiskālo disciplīnu, kāpināt iedzīvotāju dzīves kvalitāti un veicināt valsts ekonomikas attīstību. Lai gan ekonomisko situāciju Latvijā šobrīd apdraud ģeopolitiski riski un izaugsmes tempi kļuvuši salīdzinoši lēnāki, kā rezultātā ekonomikas izaugsme 2014. gadā varētu būt nedaudz zem prognozētā līmeņa, tomēr pašreizējais ekonomikas izaugsmes temps Latviju joprojām ierindo starp straujāk augošajām ekonomikām Eiropas Savienībā, ļaujot prognozēt, ka valsts tautsaimniecības attīstība turpināsies arī nākamajos gados.

Latvijas Republikas 2013. gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – Pārskats) sagatavots atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību 31. panta prasībām un struktūrai, kas noteikta Ministru kabineta 2012. gada 29. maija noteikumos Nr. 375 “Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” par periodu no 2013. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim, apkopojot ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību pārskatu un valsts budžeta finanšu uzskaites informāciju.

Pārskatā ietvertie valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu finanšu pārskati un pašvaldību budžeta iestāžu un kopīgo iestāžu finanšu pārskati sagatavoti atbilstoši likumam “Par grāmatvedību”, likumam “Par pašvaldībām”, likumam “Par pašvaldību budžetiem”, likumam “Par valsts budžetu 2013. gadam” un citiem normatīvajiem aktiem budžeta un grāmatvedības jomā.

Pārskatu veido divi sējumi, kopā 650 lpp. Pārskata pielikumi Nr.1. – 20. ir šī Pārskata neatņemama sastāvdaļa.

Pārskata 1. sējumā iekļauti 2013. gada valsts konsolidētie finanšu pārskati – grāmatvedības bilance, finansiālās darbības pārskats, naudas plūsmas pārskats, pašu kapitāla (neto aktīvu) izmaiņu pārskats un šo pārskatu skaidrojumi, un pārskats par valsts konsolidēto parādu ar skaidrojumiem. Pārskata 2. sējumā iekļauti pārskati un skaidrojumi par konsolidētā kopbudžeta izpildi un par valsts konsolidētā budžeta izpildi 2013. gadā, un valsts un pašvaldību 2013. gada budžeta izpildes pārskatu kopsavilkumi.

Pārskats ir sagatavots un parakstīts trijos eksemplāros – pa vienam Valsts kontrolei, Ministru kabinetam un Finanšu ministrijai.

Finanšu ministrs

A.Vilks

Valsts kases pārvaldnieka vietā –
pārvaldnieka vietniece

G.Medne

30.06.2014.
1016
Ligita Agleniece
67094249, Ligita.Agliece@kase.gov.lv